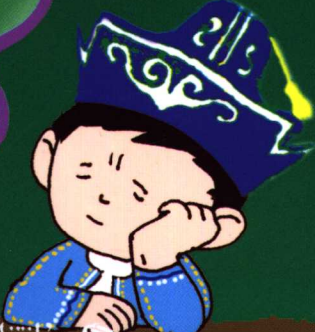

«رەنەنكى كۈن يەلەۋاتىدۇ — جاستار مەن جاس
ۋە سېرىمدە رەگە ارناغان تۈلەكتى كىتاپتار»

جۇمباقتار 3

جىر جۈزىدە گى جۈزگە جۈم جۈرستاردىك جۈمباقتارى

ۋىلتار باسپاسى

الەم بالالار اسەيەتە

جۇمباقىتار

3

جەر جۈزىندەگى جۈزگە جۇتق جۈرتتاردىك جۇمباقىتارى

جىناپ، جۈيەلەپ، قۇراستىرغان جانە اۋدارغان:
قادىر مىرزا الي

世界儿童谜语精选 3 / 卡德尔等编. —北京: 民族出版社,
2006. 5

(托起明天的太阳——民文青少年读物丛书)

ISBN 7-105-07706-9

I. 世... II. 卡... III. 儿童文学—谜语—汇编—世界—哈萨克语
(中国少数民族语言) IV. I 18

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2006) 第 052571 号

世界儿童谜语精选

责任编辑: 巴克特拜克

封面设计: 吾要

出版发行: 民族出版社

社 址: 北京市和平里北街 14 号

邮 编: 100013

网 址: <http://www.e56.com.cn>

电 话: 010—64228006

经 销: 各地新华书店

印 刷: 北京艺辉印刷有限公司印刷

开 本: 787 毫米×1092 毫米 1/24

印 张: 5.125 插图印张: 0.25

版 次: 2006 年 6 月第 1 版 2006 年 6 月北京第 1 次印刷

印 数: 0001—3000 册

定 价: 9.00 元

جاۋاپتى رەداكتورى: باقتىبەك توقتاسىن ۇلى
مۇقاباسىن جوبالاعان: ۋ ياۋ

جۇمباق تار (3)

بىلىپ تاراتۇشى: ۇلتتار بىلىپىسى
* اندىرىسى: بىيجىڭ شىعىس قالا رايونى جىيىڭلى سولتۇستىك كوشىسى 14 - اۋلا
پوچتا نومۇرى: 100013
تەلەفون نومۇرى: 010-64228006

تور بىكەتى: <http://www.e56.com.cn>

بىلىپ زاۋۇدى: يىجۈي بىلىپ زاۋۇتىدا بىلىپى
ساقۇشى ورىن: شىنخۇا كىتاپ دۇكەندىرىندە سانىلادى
ۋىشىمى: 787 مىللىمەتر $\times$ 1092 مىللىمەتر، 24 فورمات
بىلىپ تابىلى 5.125 سۈرەتى بىلىپ تابىلى: 0.25
بىلىپىسى: 2006 - جىلى ماۋسىم بىرىنشى بىلىپىسى
بىلىپىسى: 2006 - جىلى ماۋسىم، بىيجىڭ، 1 - بىلىپىسى
تارالىمى: 3000 - 0001
بىلىمى: 9.00 يۋان

بالاۋسا بىلىپىسى، ارۇنا بىلىپىسى، جۇڭگو، نىسيكولوپىدىا بىلىپىسى جانە جىلىن ۋىشى بىلىپىسى قاتارلى بىلىپىلاردان شىققان ەڭبەكتەردى
پايدالاندىق.

باسپادان

جاستار مەن جاس وسپىرىمدەر—وتانىمىزدىڭ بولاشاقى. ۇلتتاردىڭ دامۋى مەن العا باسۋ ءۇمىتى از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ اقاۋسىز ەسەيىپ-ەرەتۋىنە بايلانىستى. جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام قۇرۋ، جۇڭخۇا ۇلتتارىنىڭ ۇلى كوركەيىپ-گۈلدەنۋىن جۈزەگە اسىرۋ ساپارىندا ەلىمىز ۇلى مۇراتتى، وسكەلەڭ ءمورالدى، ءىلىمدى قادىرلەيتىن، مول ءىلىمدى، جان-جاقتىلى جەتىلگەن، جانئالىق جاراتۋعا باتىل، قاجىماس قاجىرلى، بەلسەنە العا ۇمتىلاتىن ءار ۇلت دارىندىلارىنىڭ زاپاس قوسىنى مەن سىتەرىنىڭ ءزىباسارلارىن قاجەت ەتەدى.

”كىتاپ—ادامزات العا باسۋىنىڭ باسپالدىعى“. از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ ەسەيىپ-ەرەتۋى، العا باسۋى ءماندى دە ماعىنالى وقىپ ۇيرەنۋەن قول ۇزە المايدى. قالىڭ از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ عىلمى بىلىمدەردى ۇيرەنۋ، يدەيالىق-ءمورال ساپاسىن جوعارىلاتۋ، رۋحانى مادەنيەت تۇرمىسىن بايىتۋ قاجەتتىن قاناعاتتاندىرۋ ءۇشىن ءبىز جاستار مەن جاس وسپىرىمدەرگە ارىنالعان تىزبەكتى كىتاپتاردى موڭغۇل، زاڭزۇ، ۇيعۇر، قازاق، چاۋشيان تىلدەرىندە باسپادان شىعارىپ وتىرمىز. يدەيالىق-ءمورال، عىلمى ءىلىم، ادەبيەت-كوركەمونەر، مادەنيەت، وقۇ-عارتۋ، تاريحي ءىلىم، زاڭدى جالپىلاستىرۋ تاريپەسى، قوعامدىق ءومىر قاتارلى ءارقايسى جاقتارعا ساياتىن بۇل تىزبەكتى كىتاپتارعا «ەرتەڭگى كۇن يەلەرىنە—جاستار مەن جاس وسپىرىمدەر-گە ارىنالعان تىزبەكتى كىتاپتار» دەگەن ورتاق ات قويدىق. بۇل كىتاپتار 11-بەسىمىلىك پىلان كەزىندە ارت-ارتىنان جارىق كورمەكشى.

بۇل كىتاپتار از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ وزىنە ءتان ەرەكشەلىكتەرى مەن قاجەتسىنۋىن كوزدە ۇستاي وتىرىپ، احبارات، باسپا ءسوز باس مەكەمەسى تانىستىرعان، جاستار مەن جاس وسپىرىمدەرگە باعىتتالغان ءجۈز ءتۈرلى كىتاپتان نەمەسە ءار ۇلتتىڭ جەتكىنشەكتەرىنە ارىنالعان ءداستۇرلى، ۇزدىك ءتول تۋىندىلارى مەن باسقا دا باسلىمداردان جارىق كورگەن، جاستار مەن جاس وسپىرىمدەرگە اۋاداي قاجەت ۇزدىك تۋىندىلاردى نەگىزەتپ، سارالاپ قۇراستىرىلغان جانە اۋدارىلعان. مۇندا مازمۇنى باي بىلىمدىك سيپاتى مەن قىزىعارلىق سيپاتى تەڭ ءفورماسى الۋان ءتۈرلى، ۇعىنىقتى، تىلگە جەڭىل بولۋىنا ءمان بەرىلدى. از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىم بالالاردىڭ وقىپ تاريپە الۋىنا، ساپاسىنىڭ جوعارىلاۋىنا جانە داۋىر مەن بىرگە العا باسپ ەسەيىپ-ەر-جەتۋىنە پايدالى بولسا ەكەن دەگەن تىلەك ايتامىز.

ۇلتتار باسپاسى، 2006-ءساۋىر

«ههته‌څښکي کون يه لهرينه—جاستار مهن جاس
وسپرمده رڼه ارنالغان تيز به کتي کتاپتار»

وزبەك خالىق جۇمباقىتارى

جاسىل جايلاۋغا قوزى جايدىم .

(جۇلدىزدار)

ئېىر قازان سوك

ەرتەڭگىسىن جوق .

(جۇلدىزدار)

التىن كەتسە كۇمىس كەلەدى ،

كۇمىس كەتسە التىن كەلەدى .

(كۈن مەن اي)

التىن سەمسەر ۇشىپ ءتۈستى ،

ئېىراق ءۇنى شىققان جوق .

(ساۋلە)

ئوزى جەمەيدى

وزگەنى تويدىرادى .

(جەر)

ەلدىڭ ئوزى شاقىرادى ،

كورىنسەم—قاشادى .

(جاڭبىر)

ئېىراز جەردى ارالايدى ،

بۇرىلىپ قارامايدى .

(وزەن)

قىستا كەلەر

جازدا كەتەر .

(قار)

جاماۋى بار ، جىرتىعى جوق .

(مالدىڭ الاسى)

تۇعاندا ساقالىمەن تۋادى .

(ەشكى)

ساقالى بار ،

اقىلى جوق .

(ەشكى)

ەكى تارتار ،

ئېىر جىرتار .

(ەكى وگىز ، ئېىر سوقا)

تامعا تاياق سۇيەۋلى .

(سىپىردىڭ قۇيرىعى)

تورت مەرگەن مېر نىسانا وق اتادى .
(مىيىردىڭ جەلىنى)

قاسقىر مىنگەن ،

ەسەك وڭگەرگەن ،

ەشكى ايداعان ،

تۆيە جەتەكتەگەن .

(قويان)

جەبە سوزۇدىڭ شەبەرى ،

جاتىر موزىن شوگەرپ .

(تۆيە)

تاس جارىعانداي تارعىل قامشى .

(جىلان)

باسساڭىز—باقىلدايدى ،

تەپسەڭىز—تاقىلدايدى .

(كولباقا مەن تاسباقا)

قانائىتلارنىڭ بىرەۋى مۇت ەمدى ،

تورت اياقتىنىڭ مېرى جۇمىرتقا تابادى .

(جارقانات پەن تاسباقا)

عالمات مۇس كوردىم ،

سۈيەكسىز قۇس كوردىم .

(كوبەلەك)

تۇتتان كويلەك توقيدى .

(جىبەك قۇرتى)

قانائى بار—قۇس ەمس ،

ۇشار كەزى قىس ەمس .

مىن قازادى—تۈلكى ەمس ،

تۇياعى بار—جىلقى ەمس .

(قوڭىز)

سۇدا تۇادى ،

جەردە ولەدى .

(بالمىق)

باسى بار دا ، شاشى جوق ،

كوزى بار دا ، قاسى جوق .

اياغى جوق جەتكىزبەيدى ،

”ۇشۇعا دا جوقپىز“، دەيدى .

(بالمىق)

باسىنا قاراپ ماز بولادى ،

اياغىنا قاراپ جىلايدى .

(تاۋىق)

قالپاعى بار ، باسى بار ،
قىشمايدى يەگى .

(قوزقۇيرىق)

كىپ-كىشكەنە تاندىر ،
شى بولغان بال مېر .

(ارانىڭ ۇياسى)

سىرتىندا سارى تونى بار ،
شىندە قىزىل تانى بار ،
عاجايىپ تاتتى مدامى بار .

(انار)

دوپ-دومالاق ،
منى جوق .
تەرسى قالىڭ ،
جۇنى جوق .

(قاربىز)

تەرەزەسىز ، ەسىكسىز ،
ەسىكسىز ھام تەسىكسىز .
مىلليون با ، مېر مىڭ با ؟
شى تولى تۇرعىنا .

(قاربىز)

الا پەشتى اشپ قارا ،

از-مۇزداغان جورعاسى بار ،
يەگىندە دورباسى بار .

(كەكىلىك)

مالمانداي بوپ موڭىرى
سۇدا وتەدى مومىرى .
ار تۇرلى ول ار تۇستا ،
سارعايدى الپىستا .
سەكسەن كۈندەي ساباقتا ،
توقسان كۈندەي تاباقتا .

(كۇرش)

اكەسى بۇكىر ،
شەشەسى شۇكىر . . .
تاپ-تاتتى ۇرپاعى
تىزىلىپ تۇر تاغى .

(جۈزىم)

جۈز توقتىڭىز مېراق-اق جىپكە بايلاۋ-
لى .

(جۈزىمنىڭ سولقىمى)

اق جاڭغىردى سۈيەدى ،
شاتىر قالپاق كىيەدى .

ئىشى تولى كۈيگەن كۈلشە .

(قارىز)

مارجان كۆمدىم ،

التىن الدىم .

(ماقتا)

اۋزىن اشسا ، اق كۆيىك اعادى .

(ماقتا)

ايپاق ، ئېراق قار ەمەس ،

قاردان جانە بەرى ەمەس .

جۇمساق سونداي ۇلپىلدەك ،

قىمبات ءوزى بۇل كۈندە .

(ماقتا)

ئېر قازاننان قىرىق قوزى سۇ شەدى .

(تۇشپارا)

وشاق—بىرەۋ ،

كوسەۋ—بەسەۋ .

(اۋزىن جانە بەس ساۋساق)

ئېر مويناق ،

ەكى ويناق .

(مۇرىن جانە ەكى كوز)

اشمايدى ،

بىرمەيدى .

جەرگە كۆمسەك ،

شېرمەيدى .

(چاقسىنىڭ اتى)

الەمنى كەك ،

تەڭىزدەن تەرەك .

(اقىل)

چاپسا جابىلماس ،

شاپسا شابىلماس .

تەسە تەسلىمەس ،

كەسە كەسلىمەس .

(كولەڭكە)

كوزىڭە كورنىبەس ،

قولىڭا ۇستالماس ،

مۇرىنىڭا كىرمەي قويماس .

(يەنە)

تاپ-تاپ ەتەدى ،

كەرۋەن ەتەدى .

(كوپىر)

ەكى اناسى ،

ون ەكى بالاسى .

(باسپالداق)

مەن كوك ەدىم ، كوپ ەدىم ،
تۈلكى تىماق بەك ەدىم .
قىلىدىم دا قۇشاققا ءتۈستىم ،
وتىز ەكى تۇزاققا ءتۈستىم .

(ەگىن)

كۈندىز تىنىستار ،
تۈندە جۇمىس بار .

(كورپە)

تۇرسا نارداي ،
جاتسا قارداي .

(ماساھانا)

تارازىغا تارتىلمايدى ،
ەشكىمنەن ارتىلمايدى .
ءوزى سونداي ءتاتتى ،
ءوزى سونداي قاتتى .

(ۇيقى)

ءوزىن ءوزى جالمايدى ،
سوسىن تۈك تە قالمايدى .

(بالاۋىز شام)

ءبىر قۇس ،

ءبىر قۇستا مىك قۇس .

(ويماق)

بويى ەكى ەلى ،

قۇرمى ەكى قارسى .

(ينە-ءجىپ)

تامشى تامادى ،

ءبىراق جەرگە جەتپەيدى .

(سرعا)

ءوزى ەسەر ،

تاۋدى تەسەر .

(مىلتىق)

جالت-جۇلت ەتەر ،

جالماپ كەتەر .

(وق)

ۇزىن ەدىم—كەستى ،

جۋان ەدىم—جوندى ،

سوسىن بىيك قوندىم .

(ەر-توقىم)

نان جەمەيدى بودەنەم ،

قام جەمەيدى بودەنەم .

تەگىس جەردە جولىسىزبەن

جورعالايدى بۇدەنەم .

(تىگىن ماشىناسى)

ۋزىننان-ۋزاق ،

اۋاغا تۇزاق .

(كەمپىر قوساق)

ۋزى ۋيادا ،

قۇيرىقى قىادا .

(كۈن جانە ونىڭ ساۋلەسى)

ۋستى تەسىك ،

استى تەسىك ،

شىندە سۇ ،

باسىندا بۇ .

(ساماۋرىن)

اناسى سورەدەن تۇسسە ،

بالالارى ەرە تۇسەدى .

(شاي سەرۋىزى)

ماقتايدى جاڭا دەسىپ

ۋىراق تا ۋتۇبى تەسىك .

(كەپسەر)

اعاش دەنە ،

تەمىر باس .

سەن ۇرماساڭ ،

ول ۇرماس .

(بالغا)

جايسام—ۋجۇز قۇلاش ،

جيسام—ۋبىر قۇلاش .

(ارقان)

ۋبىر قولىمدا بىلدىرگى ،

ۋبىر قولىمدا بۇلدىرگى .

(دەلبە جانە قامشى)

جازدا جولدىڭ پىراعى ،

قىستا اۋلا تۇراعى .

ەكى اياعى قىس بويى

كوك تىرەپ تۇرادى .

(اربا)

كۈن قاي تۇستا تۇرسا دا

كولەڭكەسى بولماس .

(اينەك)

اۋزى جوق ،

پولياك خالىق جۇمباققار

كوپ بۇرشاقتىڭ اراسىندا

بىر كۇلشە بار ،

الاسىڭ با ؟

(جۇلدىزدار جانە تولعان اي)

تۇنىق كولدە مىڭ شىراق .

(اسپان جانە جۇلدىزدار)

قاناتىن سەرمەمەيدى ،

كەرلىمەيدى .

ۇشقانى ەستىلەدى ،

كورىنبەيدى .

(جاڭبىر)

شول دە ەمەس ،

كول دە ەمەس ،

وتكىزبەيدى بىراق تا .

(باتپاق)

تىلى بار .

(ساعات)

اق سارايدى اشتم ،

قارا بىداي شاشتم .

(داپتەر جانە جازۋ)

تەمىرباي اتا

تاۋدان وتىن تۇسىرەدى .

(تۇيە جانە ونىڭ قۇمالاعى)

تىر-تىر ەتەر

تىرنامەن جەر قازار .

(بۇلدوزەر)

قاراڭغى بۇيدىڭ شىنىدە

قايراتتى ادام قوس اياقتاپ تەبەدى .

(قۇرساقتامى نارەستە)

بىر شاھاردا ون ەكى كۈزەتشى .

(جىل)

قامزول جوق مۇنداي ماڭايدا .

اياق كىيىمسىز الايدا .

(تاۋىس)

شۈمەڭگى جوق كەسپەك .

بىتەۋدى كىم كەسپەك ؟ !

(جۈمىرتقا)

كىيىم تىگىپ ، قادامايىدى تۈيمەسىن .

سويىتە تۇرا تاستامايىدى يىنەسىن .

(كىرىپى)

تىرىدە ۈزارادى ،

ولگەسىن قىزارادى .

(سۆشايانى)

قىزىل اتىزدا

اق قۇر بار وتىزداي .

(قىزىل يەك جانە تىمس)

ۋشقاندا دارىلدايدى ،

تۈسكەندە جارلىمايدى .

ئىزدەگەن بار ما ازابى ،

جاتا عاپ جەر قازادى .

(قوڭىز)

ەكى قازىقتىڭ اراسى

تىزلىگەن تىمس جاراسىپ .

(اعاش كەستەن ارا)

مىڭ باۋىر ،

بىر باۋى .

(بىر بۇما ماساق)

قۇلاعى بار كەرەڭ ،

ئاربىر ۋىدەن كورەم .

(ەلەگەن)

مىقىنىن تايانىپ

تۇرمايدى ايانىپ .

ەرتەمەن تۇرادى ،

قوقسىقتى قۇادى .

(سىپىرعىش)

تىنىش كەزدە تاپ-تازا ،

ساحا حالق جۇمباققارى

تۇڭغىيىقتىڭ تۈبىنىدە جەتتى تىيىن .
(جەتتارقاشى جۇلدىز)

بالاسى اناسىن ەمىزەدى .
(ۈلكەن وزەنگە قۇياتىن شامىن وزەندەر)

دەمى—شىق ، كورپەسى—تۇمان ،
توسەگى—اينا .
(سۇ)

الەمنىڭ ايعىرى ازىناپ ،
وگىزى وكىردى .
(كۈنىنىڭ كۈركىرەۋى)

ورماندا كوپ بالاقاي ،
كىگەنى اپپاق مالاقاي .
(قار جامىلعان تۈبىرلەر)

قار استىندا سىتىق تاس .
(ايۋ)

ايقاسقاندا اق توزالڭ .

(قول دىرمەن)

سۇنىقتا مۇز بوپ قاتادى ،
سىتىقتا بالقىپ جاتادى .

(تولڭ ماي)

كور حانىمدى ۋىدەگى :
قالىڭ شىك كىگەنى .
(جۇمىرتقا باسقان قاز)

مايلى دەنە سەزەدى :
ورتەندى وزەگى .

(بالاۋىز شام)

سىلبىرايدى جاۋىندا ،
دۈرىلدەيدى داۋىلدا .

(جەل دىرمەن)

حاننىڭ قىزى قايشىمەن وينايدى .

(شەگىرتكە)

بار بولغانى تەبەن يەدەي ،

داۋىسى بالتادان بەتەر .

(توقىلداقتىڭ تۇمسىسى)

ئىلۋلى دوربا تۇيمەدەي ،

بەكەرگە وعان تيمەگەي .

(ورمەكشى)

قىزىل تۈلكى نىنەن شىقپايدى .

(ئىتل)

ەكى بۇلغىن

بىرىنە ئىبرى

تەرس قاراپ جاتىر .

(ادامنىڭ قاسى)

قاتپايتىن كول .

(كوز)

ءدام-تاغام . ئىراق ئومىرى

داستارقانغا قويىلمايدى .

(انانىڭ ئىسۋىتى)

ساحا سىلكىپ لاقتىرىپ تاستايدى .

ورسى وراپ قالتاسىنا سالادى .

(مۇرسىن بوق)

جىيرما ادام .

ئىبارىنىڭ بەتى تەرس بىتكەن .

(ساۋساقنىڭ تىرناقلىرى)

شەتە دە دوپ ،

سىرتتا دا دوپ .

(جۇمىرتقا)

ەكى تۇلپار قاتار ئىنىپ ئىبار ادام .

شەيپ كەتتى قورادان .

(شاغى)

شىڭىراۋدان ۇشىپ شەيپ اسپانغا ،

التىن قۇستار جوق بولادى ئاپ-ساتتە .

(مورجادان ۇشقان ۇشقىندار)

قارا سىير وزەننەن ئىجۇزىپ ئىتتى .

(اۋ)

تۇعاننان بەرى كىرىپك قاقپايدى .

(عاشتىڭ قۇسى)